

Частина 1

Присмак сонця

Україно!

Моя мила Україно!

Я зійшов з літака і вперше глибоко вдихнув твоє повітря, настояне на травах і ще на чомусь мені досі не відомому. Дихалося легко й вільно.

Мене вразило, що всі навкруги говорили такою самою мовою, якою говорять у тих далеких краях, звідки я прибув: і в Ясній Полянці, і в моїй улюбленій Вишнівці. Чулася українська мова, суржик, навіть чисто російська. Раптом я, за дивним збігом обставин, відчув, що повернувся додому. Всередині вирували найприємніші з почуттів, настрої був піднесений, а тіло сповнилося силою й енергією.

Я сів в автобус, і він поніс мене на пагорби давнього і прекрасного міста Київ. Я знову відчув піднесення — неначе свіжим вітром обвіяло, а в голові зароїлися нові захопливі думки.

Автобус в'їхав у місто, і ось уже по мосту Патона ми перетинали Дніпро.

Я раптом пригадав, як Гоголь описував цю велику ріку: «Рідкісний птах долетить до його середини. Дивишся й не знаєш, тече чи не тече його велична ширина, ні шелесне, ні прогрімить!».

В дитинстві я думав, читаючи ці рядки: «Треба ж?.. Куди нашому Амуру до цієї величезної ріки. А Дніпро настільки широкий, що до його середини не всякий птах долетить!»!

Від спогадів стало весело, і я почав потроху підхихкувати. На мене здивовано озиралися пасажири, а я вже не міг стриматися. Оце так Гоголь, оце так майстер! Треба ж було так описати!

Знадобиться чимало років, щоб зрозуміти, що для кожної людини від народження існує та єдина й неповторна річечка або ріка, до берегів якої вона все життя поспішатиме, куди б не занесла її круговерть долі. Навіть на порозі смерті вона маритиме рідними берегами, зарослими вербами і відблисками грайливих хвиль.

Автобус зупинився на площі Перемоги, яку прикрашала велична будівля з написом «Цирк» на куполі. Біля готелю «Либідь» я взяв таксі й поїхав на Метрологічну вулицю, де за пів години потрапив у обійми ще не знайомих мені далеких родичів.

— А-а-а! — зрадів Микола Олексійович. — Ну, нарешті! А ми тебе зачекалися, думаємо-гадаємо, де ж це ти запропастився?!

— Любо, Любо, а йди-но сюди, подивися, хто це до нас приїхав!

З кухні вийшла дружина Миколи Олексійовича.

— Боже, Женю, як же ти виріс! — вигукнула вона. — А я ж тебе пам'ятаю ось таким маленьким. Усе босоніж гасав, а метким був! — засміялася вона. — Тепер он який вимахав. Миколо, ти тільки подивися на нього! Він же на Гошу як дві краплі води схожий!

Незабаром з'явилися Сашко й Валя, мої троюрідні брат і сестра. Ми познайомилися й пішли до кімнати, де нас уже чекав по-святковому накритий стіл.

— Ну що, Євгене, ти коли-небудь куштував українську горілку? Ні? Тоді підставляй чару.

Я витягнув руку й поставив на стіл важку кришталеву чару, яку вмить наповнили жовто-коричневою рідиною з витіюватого графина.

— Зроблено за особливим древлянським рецептом. Ну, Євгене, з приїздом тебе в стольний град Київ!

Я випив і довго не міг видихнути, з очей покотилися сльози.

— Нічого собі, — із труднощами видавив із себе. — Це ж скільки тут градусів?

Господар зневажливо махнув рукою:

— Ти розкажи краще, як там тато, мама, як ти жив усі ці роки, які плани?

Мені довелося якомога коротше розповісти про своє життя. Але це все одно зайняло багато часу, й ми засиділися допізна.

— Так, — сказав Микола Олексійович, — жбурляло тебе. Не буду приховувати, ми із твоїми батьками говорили про тебе. Вони просили, щоб ми з Любою допомогли тобі зачепитися в Києві. Отож ти можеш пожити в нас, доки знайдеш собі роботу.

— Дякую, але є одна проблема. Коли їхав з Камчатки, не звільнився з роботи і досі числюся там! Завтра ж зателефоную братові, і він вирішить питання, але наскільки швидко він це зробить — не знаю...

— Та не проблема, — сказав Микола Олексійович. — Живи у нас, ти нам не заважатимеш.

Таким чином у мене з'явилося чимало вільного часу. Автобусом 63 я діставався центру міста, де безтурботно бродив вулицями, насолоджуючись їхньою красою.

Від Хрещатика вниз по схилу я спускався на Поділ, потім підіймався Андріївським узвозом

нагору, прямо на Софійську площу — місце з давньою історією й атмосферою старовини.

У дитинстві я читав книги Яна — «Чингісхан», «Батий», «До останнього моря», — і в моїй голові закарбувалася картина героїчної оборони Києва, його падіння, загибелі мужніх захисників міста, розквіт і занепад Київської Русі, сплюндрованої страшною й жорстокою навалюю монголо-татарської орди.

Піднявшись Андріївським узвозом, я побачив майданчик, з якого розгорталася панорама сучасного мегаполіса. Перехоплювало подих. Унизу ніс свої сині води величний і древній Дніпро. Я уявив, як дружинники Володимира Великого зганяли величезні юрби киян до ріки, де відбувався обряд хрещення, як могутнім Дніпром пропливали знеславлені дерев'яні ідоли, а народ перешіптувався про неминучий кінець світу.

Тут на майданчику лежав великий плоский гранітний камінь, на якому було висічено: «Звідси пішла земля Руська».

Я не міг втямити, чому те, що називалося Руссю, для росіян стало раптом Окраїною, Україною.

Що ж відбулося з цією древньою землею, з матір'ю міст Руських? Як вона втратила свою історичну назву? Чому Московія вирішила присвоїти історію Русі собі?

Стоячи біля меморіального каменю, я шкірою відчував несправедливість і багатовіковий біль цього народу.

Але я народився й виріс в Росії та пишався цим. Україна була для мене однією з п'ятнадцяти республік великого й нерушимого Союзу. Мені й на думку не спадало, та й не могло, що Україна може бути самостійною державою. Моєю державою був СРСР. Я, як і всі мої однолітки, пишався ним, пишався військовою